

Hotărârea Plenului CSM nr. 561/37 din 21 decembrie 2023, Sesizarea Curții Constituționale.

De la : tatiana vinari <@csm.md> joi, 01 feb., 2024 15:36
Subiect : Hotărârea Plenului CSM nr. 561/37 din 21 decembrie 2023, Sesizarea Curții Constituționale. 1 fișier atașat
Către : secretariat <secretariat@constcourt.md>

Bună ziua!

Prin prezenta, Consiliul Superior al Magistraturii în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin. (1) lit. b) și 25 lit. d¹) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (5¹) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și art. 38 alin. (1) lit. d¹) din Codul jurisdicției constituționale, Vă remite spre examinarea Hotărârea Plenului CSM nr. 561/37 din 21 decembrie 2023 și Sesizarea Curții Constituționale privind interpretarea art.116 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova.

Solicităm respectuos confirmarea recepționării prezentului mesaj.
O zi bună în continuare.

Cu respect,
Tatiana Moșneaga
Șef al Direcției Contencios și documentare
din cadrul Secretariatului CSM
tel:

 hot. 561-37 din 21.12.2023 Seizarea CC, intepr. art.116 din Constituție.pdf
15 MB

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004, Republica Moldova

SESIZARE

privind interpretarea art.116 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova

prezentată în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin. (1) lit. b) și 25 lit. d¹) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (5¹) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și art. 38 alin. (1) lit. d¹) din Codul jurisdicției constituționale

Chișinău
21 decembrie 2023

Sesizare privind interpretarea art. 116 alin. 2 al Constituției

Autorul sesizării:

Consiliul Superior al Magistraturii
str. Mihai Eminescu 5, tel. 022 990 990
e-mail: secretariat@esm.md

I. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare se referă la caracterul neclar al art. 116 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova privind procedura de confirmare în funcție până la atingerea plafonului de vârstă a judecătorilor împuternicirile cărora au expirat până la 01.04.2022.

Astfel, prin amendamentele constituționale operate în baza Legii nr. 120 din 23 septembrie 2021 a **fot exclus termenul inițial de cinci ani** de numire a judecătorilor instanțelor judecătorești prevăzut de articolul 116 alin. (2) din Constituție. Cu alte cuvinte, după 1 aprilie 2022, atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii și Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea judecătorilor în funcție până la atingerea plafonului de vârstă nu mai pot fi deduse din prevederile constituționale, contravenind astfel art.23 din Constituție așa cum acesta a fost interpretat în jurisprudența Curții Constituționale.

Menționăm că, în Avizul nr. 2 din 3 decembrie 2020, § 29, Curtea Constituțională a notat că *amendamentele în discuție urmăresc asigurarea stabilității mandatului judecătorilor până la vârsta obligatorie de pensionare. Dispozițiile finale ale Legii nr. 120 din 23 septembrie 2021 stabilesc că judecătorii al căror termen inițial de numire în funcția de judecător nu a expirat la data intrării în vigoare a legii se consideră numiți până la atingerea plafonului de vârstă prin efectul legii.*

Totuși, Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021 pentru modificarea Constituției nu reglementează situația judecătorilor al căror termen inițial de numire în funcția de judecător a expirat până la 1 aprilie 2022, aceștia urmând să fie confirmați în funcție de Președintele Republicii Moldova la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii.

În Hotărârea nr. 38 din 7 decembrie 2021, Curtea Constituțională a reținut că competența Consiliului Superior al Magistraturii de a numi judecătorii în funcție până la atingerea plafonului de vârstă putea fi dedusă pe baza principiului autoadministrării judecătorești, precum și pe baza textului „se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii” din articolul 116 alin. (2) din Constituție (§ 69). Astfel, articolul 116 alin. (2) din Constituție, în redactarea de la data adoptării Hotărârii nr. 38 din 7 decembrie 2021, prevedea după textul menționat că **judecătorii care au susținut concursul sunt numiți în funcție pentru prima dată pe un termen de cinci ani. După expirarea termenului de cinci ani, judecătorii vor fi numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă.** Totuși, amendamentele constituționale operate prin Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021 au exclus termenul inițial de cinci ani de numire a judecătorilor instanțelor judecătorești prevăzut de articolul 116 alin. (2) din Constituție. Cu alte cuvinte, după 1 aprilie 2022, atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la numirea judecătorilor în funcție până la atingerea plafonului de vârstă nu mai pot fi deduse din prevederile constituționale.

Competența în discuție a fost prevăzută, în scop tranzitoriu, în Legea nr. 47 din 10 martie 2022 pentru modificarea articolului 13 din Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor. Potrivit acestei legi, Consiliul Superior al Magistraturii va înainta Președintelui Republicii Moldova propunerile de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă pentru: (1) judecătorii al căror termen inițial de numire în funcție a expirat la data intrării în vigoare a legii, dar nu au fost supuși evaluării extraordinare a performanțelor, prevăzută la articolul 13 alin. (4) lit .a) din Legea nr.154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor; (2) judecătorii al căror termen inițial de numire în funcție a expirat până la data de 1 aprilie 2022.

Din aceste motive Curtea Constituțională, în Hotărârea nr. 9 din 07.04.2022, a notat că

neconstituționalitatea textului „stabilite prin Constituția Republicii Moldova” din articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu exclude competența Consiliului Superior al Magistraturii de a înainta, în condițiile Legii nr. 47 din 10 martie 2022, către Președintele Republicii Moldova propunerile de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă a judecătorilor al căror termen inițial de numire în funcție a expirat până la data de 1 aprilie 2022.

II. JURISPRUDENȚA RELEVANTĂ A CURȚII CONSTITUȚIONALE

Interpretarea solicitată a Constituției, sub aspectul invocat, nu a fost examinată până acum de către Curtea Constituțională. Curtea Constituțională a interpretat art. 116 alin.(1), (2 (în redacția de până la 01.04.2021)) și (4).

Prevederile în discuție au mai constituit obiectul unor sesizări la Curtea Constituțională (a se vedea DCC nr. 56 din 4 mai 2023 de nulitate abilitate a sesizării nr. 229G/2022). De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita interpretarea art. 116 al.2 al Constituției. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (a se vedea DCC nr. 42 DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 178G/2023 6 din 1 aprilie 2021, § 18).

Menționăm că, în prezenta sesizare, autorul sesizării a afirmat incidența unor articole din Constituție, cum ar fi independența și egalitatea de tratament al judecătorilor, care au fost invocate de autorul sesizării soluționate prin Decizia nr. 56 din 4 mai 2023. Totuși, în Decizia nr. 56 din 4 mai 2023, Curtea a constatat în p. 20 că Referitor la critica Legii nr. 47 din 10 martie 2022 pentru modificarea articolului 13 din Legea privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, Curtea constată că, sub aparența unor critici de neconstituționalitate, autoarea sesizării își exprimă, de fapt, dezacordul cu modul în care această lege este aplicată de Președintele Republicii Moldova. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că aspectele legate de interpretarea și de DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 229G/2022 6 aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (DCC nr.83 din 17 iunie 2022, § 29), care pot verifica, prin intermediului contenciosului administrativ, acțiunile Președintelui Republicii Moldova.

Totodată în p.21 Curtea indică că, Cu privire la critica articolului II alineatele (1) și (2) din Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021 pentru modificarea Constituției Republicii Moldova, Curtea menționează că prin Avizul nr. 2 din 3 decembrie 2020 Curtea a verificat respectarea condițiilor procedurale și materiale ale legii în discuție. Curtea a decis că proiectul de lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova respectă condițiile de revizuire a Constituției. În acest sens, Curtea notează că s-a pronunțat anterior în privința constituționalității acestor prevederi. De altfel, verificarea prealabilă a proiectelor de legi pentru modificarea Constituției reprezintă, de asemenea, o formă a controlului de constituționalitate.

În sesizarea respectivă CM solicită interpretarea art. 116 alin.2 din Constituție, având în vedere caracterul incert al procedurii de confirmare în funcție până la atingerea plafonului de vârstă a judecătorilor a căror împuterniciri au expirat până la 01.04.2022, or prin avizul nr. 2 din 3 decembrie 2020 în fața Curții nu era ridicată problema a 60 judecători a căror mandat avea să expire până la intrarea în vigoare a modificărilor care urmau a fi operate în Constituție.

În context, remarcăm faptul că în luna octombrie 2020 a expirat mandatul membrilor judecători ai Colegiului de evaluare, aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, iar Adunarea Generală a Judecătorilor nu a avut loc timp de 3 ani, reiesind din condițiile pandemice și

interdicțiile de intrare în vederea nerăspândirii infecției COVID-19. Astfel, mai bine de 2 ani Colegiul respectiv nu a fost funcțional din lipsă de evorum.

Potrivit informației deținute, în prezent sunt circa 20 judecători, mandatul cărora a expirat până la 01.04.2022, profesioniști care rămân în incertitudine, iar procedura de confirmare a acestora nu este clară având în vedere că după 1 aprilie 2022, atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii și Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea judecătorilor în funcție până la atingerea plafonului de vârstă nu mai pot fi deduse din prevederile constituționale.

Din considerentele expuse supra, în sistemul judecătoresc, s-a creat un blocaj și o sarcină disproporțională de lucru pentru ceilalți judecători, blocaj care s-a extins începând cu 15.03.2022.

Așadar, pentru că anterior nu a analizat în substanță incidența articolelor invocate în raport cu prevederile contestate, conchidem că, în prezenta cauză, exigența lipsei unei hotărâri anterioare este îndeplinită.

Având în vedere că amendamentele constituționale operate prin Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021 **au exclus termenul inițial de cinci ani** de numire a judecătorilor instanțelor judecătorești prevăzut de articolul 116 alin. (2) din Constituție, se argumentează necesitatea interpretării acestuia, având în vedere caracterul incert al procedurii de confirmare în funcție până la atingerea plafonului de vârstă a judecătorilor a căror împuterniciri au expirat până la 01.04.2022

În jurisprudența sa anterioară, Curtea a subliniat importanța principiului constituțional al independenței autorității judecătorești în Hotărârea nr.25/2014, Curtea Constituțională a subliniat că independența judecătorilor comportă două aspecte: independența funcțională și independența personală. Printre criteriile pentru aprecierea independenței personale se numără inamovibilitatea (para. 87-89).

În Hotărârea nr. 2/2016, Curtea Constituțională a reținut că „97. [...] *În aplicarea legii, independența judecătorilor exclude noțiunea de ierarhie, subordonare. Având rolul de a soluționa litigiile în mod obiectiv, conform legii, și fiind o putere prin ei înșiși, judecătorii nu pot primi ordine, instrucțiuni sau sugestii de nici un fel cu privire la activitatea lor judiciară, nici din interiorul, nici din afara sistemului judiciar. [...] Judecătorul, în calitate de deținător al autorității judecătorești, trebuie să-și poată exercita funcția sa în deplină independență în raport cu toate constrângerile/forțele de natură socială, economică și politică și chiar în raport cu alți judecători și în raport cu administrația judecătorească.*”

Prin Hotărârea nr. 9 din 07.04.2022, Curtea Constituțională a notat că neconstituționalitatea textului „stabilite prin Constituția Republicii Moldova” din articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu exclude competența Consiliului Superior al Magistraturii de a înainta, în condițiile Legii nr. 47 din 10 martie 2022, către Președintele Republicii Moldova propunerile de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă a judecătorilor al căror termen inițial de numire în funcție a expirat până la data de 1 aprilie 2022.

Totuși, această hotărâre nu elucidează modul în care Președintele Republicii Moldova decide asupra acestei propuneri în condițiile Legii nr. 47 din 10 martie 2022 și Legii nr. 120 din 23 septembrie 2021, care au intrat în vigoare la 1 aprilie 2022 prin care s-a exclus termenul inițial de cinci ani de numire a judecătorilor instanțelor judecătorești prevăzut de articolul 116 alin. (2) din Constituție.

III. EXPUNEREA ARGUMENTELOR PRIVIND TEMEINICIA SESIZĂRII

Atât Curtea Constituțională prin hotărârile sale, cât și organele internaționale prin actele adoptate au constatat că independența judecătorului este o valoare inerentă unei societăți democratice.

Independența judecătorilor, ca și necesitatea asigurării garanțiilor trebuie să fie clare și previzibile.

Art. 116 alin. (2) din Constituție (în redacția de până la 01.04.2021) stabilește că *„Judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii. Judecătorii care au susținut concursul sunt numiți în funcție pentru prima dată pe un termen de 5 ani. După expirarea termenului de 5 ani, judecătorii vor fi numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, stabilit în condițiile legii.”*

Art. 116 alin. (2) din Constituție (în vigoare din 01.04.2021) stabilește că *” Judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție, în condițiile legii, până la atingerea plafonului de vârstă, de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Președintele Republicii Moldova poate respinge o singură dată candidatura propusă de către Consiliul Superior al Magistraturii.*

Numirea inițială a judecătorilor pe un termen de 5 ani a fost criticată de către organismele internaționale întrucât reduce independența judecătorilor. Astfel, principiile de bază privind Independența Justiției statuează că *„Judecătorii, indiferent că sunt numiți sau aleși, trebuie să aibă mandatul garantat până la o vârstă obligatorie de pensionare sau până la expirarea mandatului lor, în cazul în care există o astfel de durată”* (principiul nr. 12). Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei de asemenea a subliniat că *„Siguranța mandatului și inamovibilitatea sunt elemente cheie ale independenței judecătorilor. În consecință, judecătorii ar trebui să aibă garantat mandatul până la o vârstă obligatorie de pensionare, unde aceasta există.”* (CM/Rec(2010)12, para. 49). Comisia de la Veneția a recomandat repetat Republicii Moldova de a modifica Constituția în vederea excluderii termenului inițial de 5 ani de numire a judecătorului. Cu toate că toți actorii implicați în reforma justiției recunosc că pledează pentru această modificare, Constituția încă nu a fost modificată.

Potrivit recomandărilor expuse în cadrul Studiului „Reformarea sistemului judiciar din Republica Moldova: perspective și provocări”, publicat de Comisia Internațională a Juriștilor în anul 2019, s-au subliniat următoarele: *„Deși actualmente Colegiul de evaluare și CSM oferă unele garanții împotriva interferențelor executivului în timpul perioadei de probă, insecuritatea unui judecător în timpul primilor ani de formare de experiență profesională nu este în stare să conducă la exercitarea independentă a puterii judecătorești. Calitatea muncii nou-numiților judecători poate fi cel mai bine asigurată printr-un sistem de evaluare și disciplinare, fără a fi necesară o perioadă de probă”. Raportorul special al ONU privind independența judecătorilor și avocaților de asemenea a constatat că „ cerința privind reconfirmarea numirii după o perioadă de probă este contrară principiului independenței judecătorilor”* (Raportul pentru anul 2019, para 56).

Având în vedere că reconfirmarea în funcție a judecătorului reduce din independența acestuia, până la modificarea Constituției procedura dată vizând confirmarea în funcție sau respingerea numirii judecătorului până la atingerea plafonului de vârstă de către Președintele Republicii Moldova nu este reglementată în general.

După cum rezultă din norma constituțională de până la 01.04.2021, mandatul judecătorului

din Republica Moldova este fragmentat în 2 părți: se propune pe un termen de 5 ani; după 5 ani și până la atingerea plafonului de 65 de ani. Legea statuează destul de detaliat regulile privind propunerea judecătorilor pentru numirea inițială în funcție.

Totuși, legea nu stabilește procedura și condițiile în care judecătorii propuși Președintelui Republicii Moldova de către CSM pentru numire până la atingerea plafonului de vârstă, sunt confirmați în funcție precum și modul în care Președintele Republicii Moldova poate refuza confirmarea unui judecător până la plafonul de vârstă, în condițiile în care acest termen de cinci ani a fost exclus.

În Hotărârea nr. 9 din 07.04.2022, a notat că neconstituționalitatea textului „stabilite prin Constituția Republicii Moldova” din articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu exclude competența Consiliului Superior al Magistraturii de a înainta, în condițiile **Legii nr. 47 din 10 martie 2022, către Președintele Republicii Moldova propunerile de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă a judecătorilor al căror termen inițial de numire în funcție a expirat până la data de 1 aprilie 2022.**

Potrivit **Legii nr. 47 din 10 martie 2022** pentru modificarea art. 13 din Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.

Art. I. – La art. 13 alin. (4) din Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 190–192, art. 636), cu modificările ulterioare, lit. a) se abrogă.

Art. II. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) În termen de 15 zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, la cererea judecătorilor care cad sub incidența prezentului alineat, Consiliul Superior al Magistraturii va înainta Președintelui Republicii Moldova propunerile de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă pentru:

a) judecătorii al căror termen inițial de numire în funcție a expirat la data intrării în vigoare a prezentei legi, dar nu au fost supuși evaluării extraordinare a performanțelor, prevăzută la art. 13 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor;

b) judecătorii al căror termen inițial de numire în funcție va expira până la data de 1 aprilie 2022.

(3) La înaintarea propunerilor prevăzute la alin. (2) din prezentul articol se va ține cont de rezultatele evaluării periodice a performanțelor judecătorilor respectivi, efectuată o dată la 3 trei ani, conform prevederilor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și ale Legii nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.

(4) Judecătorii prevăzuți la alin. (2) care, până la data intrării în vigoare a prezentei legi, nu au fost supuși niciunei evaluări periodice sau extraordinare a performanțelor vor fi înaintați pentru numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă după constituirea Consiliului Superior al Magistraturii plenipotentiar.

Raționamentele concluziilor date urmează a fi privite prin prisma Legii Nr. 100 din 2-12-2017.

Astfel, potrivit art.2 al Legii Nr. 100 din 2-12-2017 cu privire la actele normative noțiunile principale semnifică:

act normativ – act juridic adoptat, aprobat sau emis de o autoritate publică, care are caracter public, obligatoriu, general și impersonal și care stabilește, modifică ori abrogă norme juridice

care reglementează nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice și care sânt aplicabile unui număr nedeterminat de situații identice;

analiză ex ante – proces de identificare a problemei, stabilire a obiectivului, determinare a opțiunilor de soluționare a problemei ori de atingere a obiectivului și analiza impactului, efectelor sau consecințelor opțiunilor respective, cu scopul de a fundamenta necesitatea unei reglementări a relațiilor sociale;

Potrivit art. 3 (1) al Legii indicate, la elaborarea unui act normativ se respectă următoarele principii:

a) constituționalitatea; b) respectarea drepturilor și libertăților fundamentale; c) legalitatea și echilibrul între reglementările concurente;

d) oportunitatea, coerența, consecutivitatea, stabilitatea și predictibilitatea normelor juridice;

Potrivit art. 4 al Legii indicate, actul normativ are caracter public, obligatoriu, general și impersonal. Prevederile actului normativ sânt executorii, opozabile tuturor subiecților de drept și, în caz de necesitate, sânt impuse prin forța de constrângere a statului.

Potrivit art. 24 (1) al Legii indicate, documentele de politici, fără a fi acte normative, sânt instrumente de decizie care abordează problemele existente într-un anumit domeniu, care definesc căile de soluționare a problemelor respective și descriu impactul așteptat asupra statului și societății. Documentele de politici pot prevedea elaborarea proiectelor de acte normative.

Potrivit art. 25(1) al Legii indicate, elaborarea proiectelor actelor normative este precedată, în funcție de importanța și complexitatea proiectelor respective, de efectuarea studiilor de cercetare în scopul fundamentării necesității sau lipsei acestora privind inițierea elaborării unui act normativ. Studiile de cercetare se efectuează pentru cunoașterea temeinică a realităților social-economice ce urmează a fi reglementate, a cadrului normativ relevant, a reglementărilor similare în legislația altor state, inclusiv a țărilor Uniunii Europene.

Respectiv, reieșind din normele citate Ministerul Justiției în urma *analizei ante* a definitivat problema, adică **Condițiile care au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile (scopul) urmărite**.

Astfel, potrivit **Notei informative** la proiectul Legii privind modificarea art. 13 alin. 4 a din Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, *Prezentul proiect de lege a fost elaborat în scopul sincronizării prevederilor legale cu amendamentele constituționale referitoare la sistemul judecătoresc, care au fost adoptate prin Legea nr. 120/2021 pentru modificarea Constituției Republicii Moldova și vor intra în vigoare la 01 aprilie 2022.*

Potrivit art. 11 alin. 4 din Legea menționată, Guvernul, trebuie să elaboreze și să prezinte Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în concordanță cu legea respectivă. Una din modificările principale, ce vor avea loc odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 120/2021 constă în excluderea termenului de 5 ani de numire inițială a judecătorilor (modificarea art. 116 din Constituție)

În consecință, judecătorii al căror termen inițial de numire în funcție de judecător a expirat deja sau va expira în timpul apropiat, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 120/2021, urmează a fi numiți până la atingerea plafonului de vârstă reieșind din prevederile Constituției care sunt în vigoare la data expirării termenului inițial respectiv.

Cu referire la procesul de numire în funcție a judecătorilor până la atingerea plafonului de vârstă, Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 38/2021 pentru interpretarea art. 1 alin. 3, art. 20 și art. 116, alin. 1 și 2 din Constituție și controlul de constituționalitate al art. 11 alin. 1 din

Legea nr. 544/1995 privind statutul judecătorului a interpretat articolele respective după cum urmează: "În sensul articolelor 1 alin. (3), 20, 116 alineatele (1) și (2) din Constituție, **Consiliul Superior al Magistraturii nu dispune de o marjă discreționară în ceea ce privește numirea judecătorilor în funcție până la atingerea plafonului de vârstă. În exercițiul competenței de numire în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă, Consiliul Superior al Magistraturii va întreprinde măsurile legale pentru numirea judecătorului în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, fără nicio evaluare suplimentară din partea sa. Totuși, în cazul existenței unor suspiciuni rezonabile care pun la îndoială integritatea judecătorului sau de încălcare de către acesta a legislației, Consiliul Superior al Magistraturii poate sesiza Inspecția Judiciară în vederea desfășurării unui control suplimentar al candidatului. În cazul în care suspiciunile nu sunt confirmate, Consiliul Superior al Magistraturii va asigura numirea în funcție a judecătorului până la atingerea plafonului de vârstă".**

Art. 13 alin. 4 lit a) din Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, prevede obligativitatea efectuării evaluării extraordinare a performanțelor judecătorilor în cazul în care aceștia urmează a fi numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă.

Prin urmare judecătorii a căror mandat de 5 ani a expirat sa va expira până la 1.04.2022, urmează a fi supuși evaluării extraordinare de către Colegiul de evaluare.

În context, remarcă faptul că în luna octombrie 2020 a expirat mandatul membrilor judecători ai Colegiului de evaluare, aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, iar Adunarea Generală a Judecătorilor nu a avut loc timp de 3 ani, reieșind din condițiile pandemice și interdicțiile de întrunire în vederea nerăspândirii infecției COVID-19. Astfel, mai bine de 2 ani Colegiul respectiv nu este funcțional din lipsă de quorum.

Potrivit informației deținute, în prezent sunt circa 60 judecători mandatul căroro a expirat până la 1.04.2022, profesioniști care rămân în incertitudine.

Din considerentele expuse supra, în sistemul judecătoresc, s-a creat un blocaj și o sarcină disproporțională de lucru pentru ceilalți judecători, blocaj care se va extinde începând cu 15.03.2022.

Potrivit art. 26 (1) din Legea privind actele normative, analiza ex ante cuprinde următoarele etape principale:

a) **definirea problemei**, pornind de la analiza relațiilor sociale existente și a celor preconizate, precum și de la inexistența sau ineficiența cadrului normativ relevant;

b) **stabilirea obiectivului și a domeniului intervenției juridice;**

c) **identificarea opțiunilor și mijloacelor necesare pentru soluționarea problemei și/sau atingerea obiectivului și analiza acestora prin intermediul impactului financiar, administrativ, economic, social, asupra mediului etc.;**

d) **compararea opțiunilor existente și selectarea celor mai bune opțiuni pentru atingerea obiectivului.**

(2) Opțiunile recomandate se vor întemeia pe dispozițiile constituționale, pe prevederile legislației naționale și pe cele ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, pe jurisprudența Curții Constituționale și a instanțelor judecătorești, după caz, pe legislația Uniunii Europene, precum și pe doctrina juridică în domeniu.

(3) Analiza ex ante se finalizează cu întocmirea unui raport sau a unui document de politică, conform art. 24, care va servi drept suport informativ la elaborarea proiectului actului normativ și a notei informative.

Potrivit art. 26 (1) din Legea indicată, analiza **ex ante** cuprinde următoarele etape principale:

a) definirea problemei, pornind de la analiza relațiilor sociale existente și a celor preconizate, precum și de la inexistența sau ineficiența cadrului normativ relevant;

b) stabilirea obiectivului și a domeniului intervenției juridice;

c) **identificarea opțiunilor și mijloacelor necesare pentru soluționarea problemei și/sau atingerea obiectivului și analiza acestora prin intermediul impactului financiar, administrativ, economic, social, asupra mediului etc.;**

d) compararea opțiunilor existente și selectarea celor mai bune opțiuni pentru atingerea obiectivului.

(2) Opțiunile recomandate se vor întemeia pe dispozițiile constituționale, pe prevederile legislației naționale și pe cele ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, pe jurisprudența Curții Constituționale și a instanțelor judecătorești, după caz, pe legislația Uniunii Europene, precum și pe doctrina juridică în domeniu.

(3) Analiza **ex ante** se finalizează cu întocmirea unui raport sau a unui document de politici, conform art. 24, care va servi drept suport informativ la elaborarea proiectului actului normativ și a notei informative.

Potrivit art. 30(1) din Legea indicată, concomitent cu elaborarea proiectului actului normativ se întocmește nota informativă la proiect, conform modelului indicat în anexa nr. 1, care va cuprinde cel puțin următoarele compartimente:

a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;

b) **condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;**

c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;

d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;

e) fundamentarea economico-financiară;

f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare;

g) avizarea și consultarea publică a proiectului;

h) constatările expertizei anticorupție;

i) constatările expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene;

j) constatările expertizei juridice;

k) constatările altor expertize.

(2) Compartimentele prevăzute la alin. (1) lit. g)–k) se includ în nota informativă doar dacă, la elaborarea proiectului actului normativ, au fost realizate etapele corespunzătoare.

(3) Dacă, în urma avizării și supunerii expertizei, proiectul a suferit modificări, nota informativă trebuie modificată în modul corespunzător.

(4) Nota informativă se semnează, în modul prevăzut de legislație, de conducătorul autorității responsabile de elaborarea proiectului de act normativ sau adjunctul acestuia.

Reieșind din normele date, **Ministerul Justiției a trasat principalele prevederi ale proiectului și evidențiat elementele noi și anume** "Proiectul legii prevede modificarea Legii nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, prin excluderea lit. a) din art. 13 alin 4 din Legea menționată.

Astfel, **judecătorii mandatul cărui a expirat deja sau va expira până la 01.04.2022 vor**

avea posibilitate să fie numiți până la atingerea plafonului de vârstă în baza evaluării ordinare efectuate o dată la 3 ani. În aceste condiții, judecătorii vor avea posibilitate să fie numiți, până la atingerea plafonului de vârstă, în baza evaluării ordinare efectuate o dată la 3 ani. În acest context, art. II din proiect prevede faptul că proiectul de lege va intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial. Deasemeni, au fost specificate expres "categoriile" de judecători cărora li se va aplica legea"

În contextul celor indicate supra se cere explicarea anumitor noțiuni cu care a operat autorul proiectului și legiuitorul la adoptarea legii privind modificarea Legii nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, prin excluderea lit. a) din art. 13 alin 4 din Legea menționată.

Astfel, potrivit dex-ului limbii române prin următoarele cuvintele se înțelege:

- "**mecanism**" MECANISM. mecanisme, s. n. 1. Sistem tehnic alcătuit din mai multe piese mobile și fixe care sunt angrenate între ele, astfel încât unele elemente mobile, transmițând forțele de la elementul conducător la elementele conduse, pot antrena mișcarea acestora. ♦ Totalitatea elementelor care alcătuiesc un astfel de sistem; mașinărie. 2. Mod de funcționare a unui mecanism (1). 3. Mod în care se desfășoară un fenomen, o reacție etc. 4. P. a**I. Sistem, mod de organizare politică, economică, socială etc. – Din fr. mécanisme, germ. Mechanismus.;

- "**Asigura**" - 1. tranzitiv A oferi o garanție pentru înfăptuirea unui lucru; a face ca înfăptuirea să fie sigură; a pregăti ceva în mod sigur, durabil.;

- "**Continuitatea**" - 1. Faptul, însușirea de a fi continuu, starea a ceea ce este continuu. sinonime: continuare permanentă antonime: discontinuitate 2. matematică Proprietate a unei funcții care poate trece de la o stare la alta, luând toate valorile intermediare. 3. Categorie filosofică, desemnând distribuția și succesiunea neîntreruptă în spațiu și timp a structurii și dinamismului materiei.

- "**Mandat**" - 2. Funcție, putere pe care o deține un membru ales de o adunare.

Totodată, potrivit art. 65 (1) din Legea privind actele normative, **abrogarea este un procedeu tehnico-juridic de suprimare prin care sînt scoase din vigoare prevederile actului normativ ce nu mai corespund echilibrului dintre cerințele sociale de reglementare legală.**

(2) Abrogarea intervine în următoarele cazuri:

- a) pentru anularea dispozițiilor dintr-un act normativ care a intrat în conflict cu dispozițiile altui act normativ de aceeași forță juridică sau de o forță juridică superioară;
- b) pentru înlăturarea discrepanțelor și neclarităților;
- c) pentru degrevarea legislației de norme desuete;
- d) pentru evitarea paralelismelor în legislație.

Potrivit art. 71 (1) din Legea indicată, **interpretarea actelor normative se efectuează cu scopul clarificării sensului unui act normativ sau al unor dispoziții din acesta.**

(2) Prin interpretare se oferă soluții juridice de aplicare a normei de drept în sensul exact al acesteia.

(3) Interpretarea este oficială cînd se efectuează prin acte normative de interpretare sau prin acte de aplicare a normelor de drept de către instituțiile abilitate.

(4) La interpretarea actului normativ se ține cont de nota informativă care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, aprobat sau emis actul normativ.

În practica sa, CEDO de nenumărate ori a statuat că, "*legislația națională trebuie să fie clară, previzibilă și suficient de accesibilă* (Silver și alții împotriva Regatului Unit, pct. 87). Acest

lucru include un caracter suficient de previzibil pentru a permite persoanelor particulare să acționeze în conformitate cu legea, precum și o delimitare clară a marjei de apreciere a autorităților publice. **Cerința de claritate se aplică marjei de apreciere exercitate de autoritățile publice.** Legislația internă trebuie să indice cu o claritate rezonabilă sfera și modul de exercitare a discreției, relevante conferite autorităților publice, astfel încât să li se asigure persoanelor private gradul minim de protecție de care beneficiază în temeiul principiului statului de drept într-o societate democratică (Piechowicz împotriva Poloniei, pct. 212).

În ceea ce privește previzibilitatea, expresia „prevăzut de lege” implică așadar, în special, faptul că dreptul intern trebuie să fie redactat suficient de previzibil pentru a le furniza persoanelor particulare indicii adecvate privind circumstanțele și condițiile în care autoritățile cu dreptul să recurgă la măsuri care le afectează drepturile protejate de Convenție [Fernández Martínez împotriva Spaniei (MC), pct. 117]. Însă caracterul previzibil nu este sinonim cu certitudinea. În Slivenko împotriva Letoniei (MC), reclamantele trebuie să fi fost în măsură să prevadă în mod rezonabil, cel puțin cu ajutorul experților juridici, că se va considera ca intră sub incidența legii [a se vedea și Dubska și Krejzova împotriva Republicii Ceha (MC), pct. 171].

Principiul legalității impune, de asemenea, existența unor garanții adecvate prin care să fie asigurată respectarea drepturilor garantate unei persoane de art. 8. Răspunderea unui stat de a proteja viața privată și de familie include adesea obligații pozitive care garantează respectarea la nivel național a drepturilor prevăzute la art. 8”

Totodată vom menționa că judecătorii a căror mandat a expirat până la 01.04.2022, în continuare sunt judecători în exercițiu și se bucură de aceleași garanții constituționale prevăzute de art. 116 din Constituția R.M. Mai mult ca atât, ei în continuare sunt subiecți ai raporturilor de muncă și **în continuare le sunt aplicate restricțiile statutului de judecător prevăzute de Constituție și legislație.**

În jurisprudența sa anterioară, Curtea a subliniat importanța principiului constituțional al independenței autorității judecătorești în Hotărârea nr.25/2014, Curtea Constituțională a subliniat că independența judecătorilor comportă două aspecte: independența funcțională și independența personală. Printre criteriile pentru aprecierea independenței personale se numără inamovibilitatea (para. 87-89).

Având în vedere că niciunul din aspectele de mai sus nu sunt reglementate clar în lege or, amendamentele constituționale operate prin Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021 **au exclus termenul inițial de cinci ani de numire a judecătorilor instanțelor judecătorești prevăzut de articolul 116 alin. (2) din Constituție, se argumentează necesitatea interpretării acestuia, având în vedere caracterul incert al procedurii de confirmare în funcție până la atingerea plafonului de vârstă a judecătorilor a căror imputerniciri au expirat până la 01.04.2022**

La implementarea cadrului normativ, proiectat de altfel din standardele internaționale, cu privire la excluderea termenului de 5 ani de numire inițială în funcția de judecător și pareurizarea unor căi simplificate de numire la plafonul de vârstă s-a urmărit scopul de a oferi acces tuturor judecătorilor la beneficiile desprinse din ele, fără a se impune bariere sau sarcini excesive, or, delimitarea judecătorilor numiți pentru un termen de 5 ani în cei cărora le-au expirat mandatele până la intrarea în vigoare a amendamentelor constituționale și cei cărora nu le-au expirat mandatele până la intrarea în vigoare a amendamentelor constituționale deturbează scopurile scontate și denotă că o singură zi (în raport cu data de 01 aprilie 2022; intrarea în vigoare a Legii pentru modificarea Constituției) desparte injust și neîntemeiat judecătorii în două categorii distincte, neavând nici un fundament logico-juridic.

Abordarea respectivă a generat existența simultană a două categorii de judecători:

1. Judecătorii al căror termen inițial de numire în funcție de judecător nu a expirat la data intrării în vigoare a Legii nr. 120 din 23 septembrie 2021 (art. II alin. (2)).

2. Judecătorii al căror termen inițial de numire în funcția de judecător a expirat la data intrării în vigoare a Legii nr. 120 din 23 septembrie 2021 (art. II alin. (2)).

Atât prima categorie de judecători cât și a doua categorie de judecători au fost numiți sub imperiul aceluiași cadru normativ, beneficiază de garanții și drepturi salariale similare, fac parte din aceeași verigă a sistemului judecătoresc, de altfel, dispun de un decret emis de Președintele Republicii Moldova, neanulat, generator de efecte juridice.

De asemenea, conform art. II alin. (1) din Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021, prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Astfel, dincolo de orice dubiu rezonabil, soarta mandatelor judecătorilor a depins *inter alia* de factorii de decizie aflați în afara lanțului puterilor statale care au determinat momentul intrării în vigoare, prin publicarea Legii în Monitorul Oficial – Instituția Publică Agenția Informațională de Stat "Moldpres".

Art. 16 din Constituție, nu poate fi aplicat de sine stătător, ci doar dacă este coroborat cu un drept fundamental. Principiul nediscriminării nu constituie o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental (HCC nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 22; HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 36). De asemenea, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că articolul 14 din Convenție, care protejează persoanele aflate în situații similare de orice discriminare în exercitarea drepturilor și libertăților garantate de Convenție, nu are o existență independentă. Articolul 14 din Convenție poate juca un rol autonom important prin completarea celorlalte dispoziții ale Convenției și ale Protocoalelor la aceasta (a se vedea Costel Gaciu v. România, 23 iunie 2015, § 47; Fábíán v. Ungaria, 5 septembrie 2017, § 112).

De asemenea, Curtea Europeană afirmă în jurisprudența sa că tratamentele diferențiate sunt discriminatorii dacă nu au o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit (a se vedea Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia, 24 ianuarie 2017, § 64) [HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 61].

Egalitatea în fața legii și a autorităților publice presupune lipsa oricărei discriminări directe sau indirecte. Discriminarea are loc atunci când persoanele care se află în situații asemănătoare sunt tratate în mod diferit (discriminare directă) sau atunci când persoanele care se află în situații diferite sunt tratate în același mod (discriminare indirectă), cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv și rezonabil (a se vedea, în acest sens, HCC nr. 29 din 26 noiembrie 2020, § 18; HCC nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 21). Curtea a subliniat că o condiție primordială pentru existența tratamentului diferențiat o reprezintă caracterul comparabil al situațiilor (HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 39). Doar tratamentele diferențiate bazate pe o caracteristică sau pe un statut identificabil sunt apte să echivaleze cu o discriminare.

Curtea a interpretat, în jurisprudența sa, prevederile articolului 116 alin. (1) din Constituție. Ea a reținut că independența judiciară înseamnă nu doar independența puterii judecătorești în ansamblul său față de celelalte puteri ale statului, ci privește și aspectul „intern”. Fiecare judecător, indiferent de care este poziția sa în sistem, exercită funcția judiciară. Prin urmare, în soluționarea unei cauze, acesta trebuie să fie independent și față de ceilalți judecători, precum și față de președintele instanței sau față de celelalte instanțe, ca, de exemplu, instanțele de apel sau celelalte instanțe superioare (HCC nr. 21 din 22 iulie 2016, § 103).

În Hotărârea nr. 18 din 2 iunie 2014, Curtea a reținut că inamovibilitatea este o garanție a

bunei-administrări a justiției și o condiție *sine qua non* a independenței și a imparțialității judecătorului. Ea nu este stabilită numai în interesul judecătorului, ci și în cel al justiției. Inamovibilitatea este o puternică garanție a independenței judecătorului, fiind o măsură de protecție a acestuia. Potrivit acestui principiu, judecătorul nu poate fi nici revocat, nici retrogradat, nici transferat într-un post echivalent, nici avansat fără consimțământul său. Inamovibilitatea pune magistrații la adăpost de orice revocare și transferare impusă în afara de erori foarte grave și după o procedură jurisdicțională (a se vedea §§ 51-52 din Hotărârea citată).

În Hotărârea *Guðmundur v. Islanda* [MC], din 1 decembrie 2020, care reprezintă o hotărâre-cadru privind independența judecătorilor, Curtea Europeană a constatat existența unei încălcări manifeste a procedurilor stabilite în dreptul național pentru numirea judecătorilor, pentru că autoritățile angajate în procesul de numire a judecătorilor, în special executivul, au compromis integritatea procesului de numire. Viciile stabilite vizau afectarea procedurii de numire a judecătorilor, care urmărea să limiteze influența executivului (prin implicarea unui Comitet de evaluare) și, prin urmare, să consolideze independența puterii judecătorești din Islanda. Astfel, având în vedere aceste elemente, Curtea Europeană a conchis că numirea judecătorilor s-a desfășurat în detrimentul încrederii pe care sistemul judiciar trebuie să-l inspire publicului într-o societate democratică (§§ 283 și 289).

Toți judecătorii din Republica Moldova sunt persoane investite constituțional cu atribuții de îndeplinire a justiției, sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii, mai mult, judecătorii din toate instanțele judecătorești au un statut unic și se disting între ei numai prin împuterniciri și competență. (art. 1 și art. 2 din Legea privind statutul judecătorului). Din moment ce împuternicirile și competențele judecătorilor din categoriile evidențiate sunt similare, situația acestora este asemănătoare, tratarea lor diferită este discriminatorie atât timp cât această conduită nu este justificată obiectiv și rezonabil. Totodată, judecătorii al căror termen inițial de numire în funcția de judecător a expirat la data intrării în vigoare a Legii nr. 120 din 23 septembrie 2021 sunt condiționați să parcurgă faza reconfirmării repetate în funcția de judecător în virtutea unui cadru normativ abrogat/inexistent, de asemenea într-o procedură legală destinată candidaților la funcția de judecător și nicidecum judecătorilor aflați în exercițiul funcțiunii.

Siguranța mandatului și inamovibilitatea sunt elemente cheie ale independenței judecătorilor, în consecință, judecătorii ar trebui să aibă garantat mandatul până la împlinirea plafonului de vârstă. Inamovibilitatea judecătorilor trebuie să fie suficient de lungă pentru a le asigura independența. Inamovibilitatea este deținută de către judecător de la data numirii în funcție prin decretul Președintelui Republicii Moldova. Inamovibilitatea judecătorilor este unul dintre atribuțiile care țin de esența unui atare exercițiu, derivată din și în măsură să garanteze deopotrivă sacralitatea independenței lui. Garanția inamovibilității urmărește să nu-l lase pe judecător la discreția guvernelor și să-l protejeze de influența politicului. Lipsa inamovibilității duce la instaurarea abuzurilor în realizarea justiției. Atât imunitatea, cât și inamovibilitatea și independența judecătorului sunt manifestate în calitate de principii-garanții, menite să asigure esența justiției – imparțialitatea judecătorului.

Din cuprinsul notei informative la Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021, autorul și-a propus ca prin intermediul acestui proiect să excludă termenul inițial de 5 ani de numire al judecătorilor, prevăzut la art. 116 din Constituție. Această abordare a devenit necesară în lumina potențialului efect al acestui termen asupra independenței și imparțialității sistemului judecătorec, remarcând de către organizațiile internaționale, precum și a promovării noului sistem de evaluare a judecătorilor.

Textul "Judecătorii al căror termen inițial de numire în funcție de judecător nu a expirat la

data intrării în vigoare a prezentei legi se consideră numiți până la atingerea plafonului de vârstă prin efectul prezentei legi” din articolul 11 alin. (2) din Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021, instituie o situație aparent discriminatorie în cadrul aceleiași categorii de persoane care contravine articolelor 16 și 43 din Constituție, ba mai mult decât atât, este susceptibil să creeze un vacuum juridic cum ar fi lipsa reglementării legale a procedurii de confirmare în funcție a judecătorilor până la atingerea plafonului de vârstă.

În vederea respectării stricte a principiilor și sistemului de valori din legea fundamentală, se relevă importanța interpretării funcționale și coroborate a normelor constituționale, ce presupune perceperea Constituției prin prisma asigurării funcționalității depline a mandatului de judecător și continuitatea lui.

Anterior interpretarea art. 116 alin. (2) din Constituție, în redacția Legii nr. 120 din 23 septembrie 2021, nu a fost solicitată de subiecții împuterniciți cu drept de sesizare. Interpretările oferite pe marginea art. 116 din Constituție nu au fost focusate pe aspectele și chestiunile ridicate în prezenta sesizare.

IV. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Pentru motivele arătate și în temeiul art. 135 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, a art. 4 al Legii cu privire la Curtea Constituțională și Codului jurisdicției constituționale, Consiliul Superior al Magistraturii solicită:

1. Interpretarea art. 116 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, în vederea elucidării modului și procedurii în care judecătorii ale căror împuterniciri au expirat până la 01 aprilie 2021 vor fi confirmați în funcție până la atingerea plafonului de vârstă.
2. În sensul art. 116 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, judecătorii ale căror împuterniciri au expirat până la 01 aprilie 2021 se consideră judecători numiți până la atingerea plafonului de vârstă sau judecători numiți până la atingerea plafonului de vârstă cu competențe limitate.
3. Care este statutul juridic al judecătorilor ale căror împuterniciri au expirat până la 01 aprilie 2021.
4. În accepțiunea art. 116 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, numirea judecătorilor până la atingerea plafonului de vârstă înglobează în sine și reconfirmarea în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă.
5. Dacă art. 11 alin. (2) din Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021 cu privire la modificarea Constituției Republicii Moldova vizează implicit și judecătorii ale căror termen inițial de numire în funcție de judecător a expirat la data intrării în vigoare a prezentei legi.
6. Dacă de efectele Legii nr. 120 din 23 septembrie 2021 cu privire la modificarea Constituției Republicii Moldova beneficiază toți judecătorii sau doar cei ale căror termen inițial de numire în funcție de judecător nu a expirat la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Cu înalta considerație față de înalta Curte,

Sergiu CARAMAN

Președinte interimar al
Consiliului Superior al Magistraturii

**CONSILIUL SUPERIOR
AL MAGISTRATURII**

MD-2009, mun. Chișinău, str. M. Eminescu, 5
Republica Moldova
www.csm.md; email: secretariat@csm.md
tel.: 022-990-990, fax: (+373 22) 22-73-20

**THE SUPERIOR COUNCIL
OF MAGISTRACY**

5, M.Eminescu street, Chisinau,
Republic of Moldova, MD-2009
www.csm.md; email: secretariat@csm.md
tel: 022-990-990, fax: (+373 22) 22-73-20

H O T Ă R Ă R E

cu privire la demersul Asociației Judecătorilor din Republica Moldova
privind sesizarea Curții Constituționale în vederea interpretării
art.116 alin. (2) din Constituția RM

21 decembrie 2023
nr. 561/37

mun. Chișinău

Examinând demersul Asociației Judecătorilor din Republica Moldova privind sesizarea Curții Constituționale în vederea interpretării art. 116 alin. (2) din Constituția RM, luând act de informația membrului Consiliului Superior al Magistraturii, Alexandru Postica, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii

A C O N S T A T A T :

La 6 noiembrie 2023 Asociația Judecătorilor din Republica Moldova a depus la Consiliul Superior al Magistraturii un demers prin care a solicitat, în temeiul art. 135 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. a) și b), 38 alin. (1) lit. d¹) din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea Curții Constituționale în vederea interpretării art. 116 alin. (2) din Constituție. Ulterior în data de 7 decembrie 2023 a mai depus un demers prin care a anexat o sesizare mai desfășurată cu privire la obiectul sesizării.

În conformitate cu alin. (1) și (2) art. 1 din Legea nr. 947-XIII din 19 iulie 1996, Consiliul Superior al Magistraturii este un organ independent, format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc, fiind garantul independenței autorității judecătorești, care exercită autoadministrarea judecătorească.

Potrivit art. 4 alin. (5¹) din Lege, în calitate de organ de autoadministrare judecătorească și de garant al independenței autorității judecătorești, Consiliul Superior al Magistraturii poate sesiza Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității actelor normative care vizează sistemul judecătoresc.

Examinând demersul înaintat, Consiliul constată că, Asociația Judecătorilor susține opinia că judecătorii ale căror împuterniciri au expirat până la data de 01 aprilie 2021 urmează a fi confirmați în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, fără implicarea Consiliului, fiind astfel asigurat un tratament de egalitate cu alți judecători ale căror mandate au expirat ulterior.

La 7 decembrie 2023, Asociația Judecătorilor a prezentat un nou text al sesizării, invocând argumente suplimentare în susținerea poziției sale și prezentând

alte aspecte care în opinia lor nu au fost analizate de Curtea Constituțională în cadrul examinării altor două sesizări care au fost ridicate pe marginea art. 116 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

Plenul Consiliului Superior al Magistraturii reține faptul că, anterior problema expusă în demers s-a aflat în atenția Curții, care prin Hotărârea nr. 38 din 07 decembrie 2021 s-a pronunțat referitor la interpretarea articolelor 1 alin. (3), 20 și 116 alin. (1) și (2) din Constituție și controlul de constituționalitate al articolului 11 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 privind statutul judecătorului.

Conform opiniei Plenului CSM cu alte ocazii la examinarea demersurilor de numire în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă, situația judecătorilor cu împuterniciri expirate reprezintă o altă situație decât a judecătorilor cu împuterniciri valabile la 01 aprilie 2022.

Având în vedere că, Parlamentul nu este organul abilitat de Constituție să numească judecători, extinderea împuternicirilor expirate ale judecătorilor ar însemna doar arogarea unor împuterniciri improprii Parlamentului și violarea evidentă a limitelor stabilite de Constituție pentru Consiliul Superior al Magistraturii și Președinției, care au competența de a selecta și numi judecători până la atingerea plafonului de vârstă.

Mai mult ca atât, prin Decizia de inadmisibilitate nr. 56 din 4 mai 2023, Curtea Constituțională a reținut critica articolului II alineatele (1) și (2) din Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021 pentru modificarea Constituției Republicii Moldova, menționând că, prin Avizul nr. 2 din 3 decembrie 2020 Curtea a verificat respectarea condițiilor procedurale și materiale ale Legii în discuție.

Curtea a decis că proiectul de lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova respectă condițiile de revizuire a Constituției, notând în acest sens că s-a pronunțat anterior în privința constituționalității acestor prevederi. De altfel, verificarea prealabilă a proiectelor de legi pentru modificarea Constituției reprezintă, de asemenea, o formă a controlului de constituționalitate.

Plenul menționează că la ridicarea excepției și sesizarea Curții Constituționale, Plenul nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării.

Plenul constată că obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, precum și faptul că, Asociația Judecătorilor înaintează acest demers în numele membrilor săi, care sunt semnatarii demersurilor de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă.

La acest capitol trebuie menționat că, majoritatea solicitanților de reconfirmare în funcție până la atingerea plafonului de vârstă au depus cereri cu un conținut aproximativ similar, invocând egalitatea în drepturi cu alți judecători în funcție.

La adoptarea acestei hotărâri Plenul subliniază că, poziția Asociației Judecătorilor rezzonează cu poziția publică expusă de către majoritatea judecătorilor care se încadrează în situația expusă mai sus.

Chiar dacă Plenul Consiliului deja s-a pronunțat asupra modului în care urmează a fi tratate situațiile descrise în sesizarea Asociației Judecătorilor, în spiritul principiului contradictorialității și transparenței în procesul de luare a deciziilor, Plenul consideră judicioasă sesizarea Curții Constituționale, prezentând argumentele Asociației Judecătorilor așa cum au fost expuse, fără însă a subsemna aceste argumente.

Pe această cale, Consiliul va asigura dreptul de a fi auziți acei judecători ale căror cereri se află pendinte în fața Consiliului și va solicita Curții Constituționale examinarea cu prioritate a acestei sesizări în vederea obținerii unei aprecieri a Înaltei Curți în termene proximе.

Din raționamentele expuse supra, cu 4 (patru) voturi pro și 3 (trei) voturi împotrivă ale membrilor prezenți la ședință, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii conchide de a sesiza Curtea Constituțională la vederea interpretării art. 116 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

În temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și b) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin. (1) lit. a) și b), 25 lit. d¹) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. a) și b), 38 alin. (1) lit. d¹) din Codul jurisdicției constituționale, călăuzindu-se de prevederile art. 4 alin. (5¹) și art. 24 din Legea nr. 947-XIII din 19 iulie 1996, art. 191 alin. (5) și 209 alin (1) din Codul Administrativ al Republicii Moldova, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii

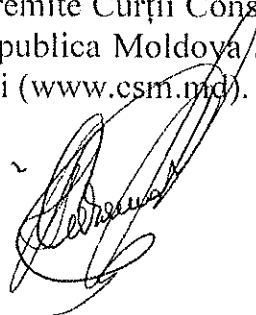
HOTĂRĂȘTE:

1. Se sesizează Curtea Constituțională în vederea interpretării art. 116 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

2. Prezenta Hotărâre poate fi contestată la Curtea Supremă de Justiție, în termen de 30 de zile.

3. Copia de pe prezenta Hotărâre se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova, Asociației Judecătorilor din Republica Moldova și se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii (www.csm.md).

**Președintele ședinței Plenului
Consiliului Superior al Magistraturii**

Sergiu CARAMAN